

Przedpłata
wraz
z przesłką
pocztową
wynosi
5 zł. a. w.
rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCJA
i
Administracja
we Lwowie
przy placu
Maryackim
1. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 16.

Dnia 22. Sierpnia 1882.

IX. rocznik.

Treść: O organizacji kredytu osobistego przez stowarzyszenia zaliczkowe. — Rachunki towarzystw zaliczkowych za lipiec b. r. — Lustracja Kasy zaliczkowej „Nadzieja“ w Kańczudze. — Ruch stowarzyszeń: Sprawa należenia do kilku lwowskich stowarzyszeń zaliczkowych naraz. Fundusz zaopatrzenia. Naczelnik lwowskiej filii Austro-węgierskiego Banku. — Ogłoszenie.

O organizacji kredytu osobistego przez stowarzyszenia zaliczkowe.

W poprzednim artykule „O stosunkach kredytu osobistego we Lwowie“ zwróciliśmy uwagę, o ile kredyt osobisty we Lwowie, a nawet w wielu mniejszych miastach naszego kraju stać się może szkodliwym. Niezaprzeczenie najwięcej miejsc kredytowych i najłatwiejsze dla kredytu osobistego warunki dostarczają stowarzyszenia zaliczkowe, wnikające swoją działalnością w najszersze koła społeczeństwa. Ich tedy obowiązkiem zastanowić się nad najwłaściwszą organizacją udzielania i korzystania z kredytu osobistego.

Zadanie to w głównych zarysach, zdaje się, pojęły nasze stowarzyszenia. Pierwotne stowarzyszeń przeznaczenie w ojczyźnie swój — w Niemczech — było dostarczanie kredytu niższym warstwom przemysłowym, handlowym i robotniczym. Pierwsze stowarzyszenia niemieckie tworzyły się przeważnie w miejscach fabrycznych dla podtrzymania i ratowania ręcznych rzemieślników, upadających w walce konkurencyjnej z industrialną fabryczną — a gdzie fabryki się ustaliły i wolnych dotąd rękodzielników zamieniły w pomocników lub robotników fabrycznych, tam działać miały stowarzyszenia na ludność robotniczą. Dla t. z. *par excellence* inteligencji i dla rolników nie było w pierwotnych spółkach Delitz'owskich właściwie miejsca, gdyż pierwsi, jako przeważnie konsumujący, nie mogli produkcyjnie użyć kredytu, drudzy nie mogli stanowić klienteli zakładów, szukających jedynie trzechmiesięcznej lokacyi. Tak przynajmniej wyglądały stowarzyszenia niemieckie w teorii Dr. Schulzego!

W innych wcale celach i dla innych powodów powstały nasze stowarzyszenia. Walka z lichwą pod hasłem usamowolnienia ludności z pod przewagi żydów

i Banku rustykalnego najwięcej wydała stowarzyszeń, a większość ich, jak z natury naszego rolniczego kraju wynikało, zajęła się przeważnie losem ludności wieśniaczej. Dziś i to jednak należy już po części do historii, lub pozostało teorią!

Obecnie są też nasze stowarzyszenia, jak i niemieckie, przeważnie małymi bankami, pożyczającymi na procent pieniądze i szukającymi w pierwszej linii bezpieczeństwa dla lokacyi administrowanych przez się kapitałów. Coraz mniej też dobiierają sobie członków według z góry powziętego planu i coraz mniej troszczą się o teorematy filantropiczno-ekonomiczne, a przedstawiają na przestrzeganiu reguł czysto bankierskiego interesu.

Nie chcemy jednak z tego robić stowarzyszeniom zarzutu, pewne „wytrzeźwienie“ się, pewne zniżenie idealnych kierunków ku praktycznemu ugruntowaniu własnego interesu było może dla nich wskazanem. Wszakże dostrzegamy, przypatrując się starannie rozwojowi naszych stowarzyszeń, że żegnając się z pierwotnymi ideałami — a przyznajmy i fantazyami, iż gwałtowne wyratowanie ludności ze szponów lichwy żydowskiej czy bankowej, równa się uwolnieniu jej od długów, z chwilą gdy się je konwertuje na długi u stowarzyszeń (czasami także bardzo uciążliwe) — pozyskały stowarzyszenia zarazem poważniejsze podstawy swego bytu, a to ani im, ani społeczeństwu na złe nie wyjdzie. Z drugiej zaś strony dały one dość dowodów, że ani dla uzyskania dywidendy dla członków, ani dla podwyższenia płac i tantiem dla funkcyjnaruszów swoich, nawet na chwilę nie spuściły z oka interesu swoich klientów, t. j. dłużników, i tém w pierwszej linii przysłużyły się krajowi. Z pierwotnych zaś nieco gorączkowych czasem programów pozostała zawsze jeszcze wybitna u naszych stowarzyszeń tendencja, aby udzielany przez nie kredyt w znacznej linii służył ku poprawie naszych stosunków ekonomicznych.

Przedewszystkiem pogodzić się musimy z rzeczywistością, że nie ma na świecie instytucji kredytowej, któraby zdołała utworzyć sobie takie koło klientów, iżby pewną była, że żaden grosz z udzielonego przez nią kredytu źle użytym nie będzie. Więc i nasze stowarzyszenia nie są temu winne, gdy pewna część udzielanego przez nie kredytu nie idzie na cele produkcyjne, lub też na poprawę stosunków gospodarczych członków. Że wiele pożyczek, przeznaczonych na umorzenie wyżej oprocentowanych długów, członkowie przetrwonili i dług swój tylko powiększyli, a stosunki swoje pogorszyli — że nieraz uzyskane na tańszy procent pieniądze użyli na wyzyskanie innych i szkodę społeczeństwa — że zamiast podniesienia uzyskanym kredytem gospodarstwa lub rzemiosła, uprzyjemnili sobie chwilowo życie codzienne, nie winne temu stowarzyszenia. Tak się zawsze działo i tak się zawsze dziać będzie!

Stąd też nie uchronią się stowarzyszenia, jak żadna instytucja na świecie, że zawsze część pewna udzielonego kredytu minie się z przeznaczeniem, jakieby mu te instytucje dać chciały. Jednak zasługą jest stowarzyszenia, że uchroniły się od bezprogramowego udzielania kredytu, jak to inne czynią u nas instytucje. O ile znamy nasze stowarzyszenia, znaczna ich większość wytknęła sobie pewien program ekonomiczny, którego się trzyma. Nie wszystkie, jak nadmieniliśmy, pożyczki przyczyniają się do zrealizowania takich programów, wiele stanowi zwykły bieżący interes bankowy, t. j. kredyt nie nadzorowany przez stowarzyszenia, ale znaczna ich część dąży wyłącznie i z zupełną samowiedzą zarządu ku celom przez stowarzyszenie wskazane i w program przyjęte.

Przedewszystkiem zajęły się stowarzyszenia losem ludności wiejskiej i zorganizowały w wielu miejscowościach dla niej kredyt jedynie uzdrawiający. Rzeczy to znane z wieców stowarzyszeń i licznych artykułów „Związku“. Wymienimy tylko znakomitsze na tém polu usiłowania stowarzyszeń: Bircza, Dąbrowa, Limanowa, Łańcut, Przemyśl (Tow. rolne),* Stanisławów (Bank zal.), Wykoty i t. p. Opieka, jaką te stowarzyszenia ludność wiejską otoczyły, a to jak wiadomo każde w sposób odmienny, indywidualny, doprowadziła do zadziwiających rezultatów. Wszak dość przypomnieć, że założyciele Towarzystwa ochrony ludności wiejskiej na „Mazurach“ widzieli się zniewoleni do oświadczenia, że stowarzyszenie wyłączyć musi z zakresu swego działania powiat Dąbrowski, gdzie stosunki ludu wiejskiego zupełnie uregulowało tamtejsze Towarzystwo zaliczkowe. Te też towarzystwa nasze uważać należy za prawdziwe towarzystwa ochrony interesów, mienia, pracy i

uczciwości ludu wiejskiego. A w podobny sposób postępuje wiele innych stowarzyszeń w obec ludu wiejskiego. Więc też przyjmują do swego programu najpierw uwolnienie ludu i formalne wykupno ich z rąk lichwy i Banku rustykalnego; gdy cel ten osiągnęły, zajmują się dalszą poprawą ich stosunków gospodarczych. Z uznania godną troskliwością i starannością spisuje się w takich stowarzyszeniach protokoły z petentem lub zaciąga dokładnych informacji, na co wieśniak potrzebuje pożyczki, jak się prowadzi i w jaki sposób i o ile z pożyczki udzielonej będzie mógł korzystać. Po udzieleniu mu pożyczki zajmuje się Towarzystwo samo spłatą długów lichwiarskich, lub nadzoruje w szczegółach użycie udzielonego kredytu.

Sporadycznie wprawdzie, ale nie rzadko, w podobny sposób działają stowarzyszenia, zwłaszcza w miasteczkach między urzędnikami i t. z. inteligencją. Niejednego w ten sposób wyratowano od ruiny, spłaciwszy wszystkie jego długi i wolną, ratałną, miesięczną spłatą umorzywszy dług u siebie. W tym kierunku dla umysłowo pracujących wiele zdziałały spółki urzędnicze.

O ile zaś przemysłowcy i handlujący rzetelne korzyści odnieśli ze stowarzyszeń i sposobu udzielanego przez nie kredytu, zwrócić wypada przedewszystkiem uwagę na zaprowadzony przez stowarzyszenie sposób rozkładania pożyczek na spłaty ratałne tygodniowe lub dwutygodniowe, np. w dniu jarmarczne. Sposób ten spłat przewyższa znacznie spłaty trzymiesięczne na weksle i szczególnie dla drobnych przemysłowców i handlarzy jest wielkiej doniosłości. W podobnych wypadkach wprawdzie nie można mówić o opiece stowarzyszeń nad klientami, ale sama forma spłaty, samo zrozumienie potrzeb i wygody tej warstwy ludności jest już owocem rozważnego i na dobro klientów obmyślnego sposobu prowadzenia kredytowego interesu.

Także nie względy na zysk powodują stowarzyszeniami, że coraz częściej i więcej akredytują się wzajemnie i to pod warunkami zazwyczaj takimi, iż dotyczące stowarzyszenie zaledwie opędza z dochodu kosztą własnego zarządu. Zbyt często zadawalają się stowarzyszenia w tym interesie margą 1%, biorąc n. p. pieniądze w Gal. Kasie oszczędności na 5%, a udzielając innym stowarzyszeniom kredytu na 6%. Celem więc tego interesu kredytowego jest przedewszystkiem podnoszenie i pomoc ofiarowana młodszym podobnym instytucjom. Zwłaszcza dopóki stowarzyszenie świeżo założone nie może dotrzeć do pierwszego źródła: do Gal. Kasy oszczędności, lub do Austro-węgierskiego Banku, szuka i znajduje pomoc u bratnich starszych stowarzyszeń. Również nieliczne wprawdzie dotąd, ale z każdym dniem wzmagające się handle skór i inne produkcyjne spółki pierwsze poparcie znajdują u stowarzyszeń zaliczkowych.

*) Stowarzyszenie to doprowadziło do tego, że udziela wieśniakom 6% wego kredytu — rzecz dotąd w Galicji niesłychana. (P. A.)

Oto szczególniejsza i pełna zasługi działalność stowarzyszeń zaliczkowych, dająca się streścić w sposób następujący: stowarzyszenia nasze, pomimo że coraz więcej zastosowują się do praktyk bankowych i jakkolwiek nie zawsze zdołają osiągnąć programowe swe ideały — przecież w postępowaniu swoim nie odstępują od zasady udzielania kredytu nie dla korzyści dla siebie, ale przede wszystkim dla dobra swych członków. Cel ten zaś osiągnają przez prawdziwą opiekę nad członkami i skierowanie kredytu ku zyskom powolnym, ale ogólnym, ku korzyściom społeczeństwa przez podnoszenie ekonomiczne warstw, potrzebujących pomocy.

Jak zasada pedagogiczna „*non multa sed multum*“, tak i tu nie ilość i wysokość pożyczek, ale sposób ich udzielania i ściągania stanowi wybitną korzyść naszych stowarzyszeń. Jakoż i nie ilość i zasobność ich ogólna, ale znaczna tychże część, udzielająca kredytu w sposób przezorny a właściwy, stanowi naszą chlubę.

Wszakże wszystko są to dla nas rzeczy wiadome — dziś chcielibyśmy czytelników zaznajomić z procederem, dotąd dopiero przez jedno stowarzyszenie, przez lwowskie Towarzystwo zaliczkowe praktykowanym, który mógłby, przy nadzwyczajnej oczywiście ostrożności, znaleźć naśladnictwo i w innych stowarzyszeniach zamożniejszych, zwłaszcza w miastach większych.

Tyle się u nas mówi o podniesieniu rękodzieł i handlu chrześcijańskiego, a wszystko ogląda się na zakłady kredytowe, które przez liberalniejsze akredytowanie tego stanu mają go podnieść. Wszakże zazwyczaj kredyt bankowy jest tym mieczem obosiecznym, który zbyt często rani bank, a zabija klienta. Na tém polu nabraliśmy pewnego doświadczenia i przekonaliśmy się, że po największej części wina upadku rzemiosł i handlów chrześcijańskich leży w nieumiejętności prowadzenia, nieporadności i lekkomyślności własnej. Nie można więc oddawać pieniędzy w ręce takim ludziom, ale chcąc im pomóc, należy ich wziąć w opiekę i pod dozór. Lwowskie Towarzystwo zaliczkowe podjęło się kilka razy tego obowiązku i jak dotąd z pomyślnym skutkiem.

Podobnych wypadków od roku 1877. było dotąd ośm, z których cztery jako najciekawsze opiszemy.

Kupiec A., mający interes na dobrym placu, artykuł bieżący, pokupny — człowiek rzetelny i pracowity (a na to przede wszystkim nacisk kłaść należy!), zwierza się, że interes jego zachwiany. Po zbadaniu ksiąg i stanu interesu decyduje się Towarzystwo udzielić kredytu w rachunku bieżącym do 3000 zł., wszakże nadzór nad ksiązkami i całym interesem obejmuje Towarzystwo. Dłużnik nie śmie żadnych czynić

zamówień ani transakcyi kupieckich bez aprobaty upoważnionego przez Towarzystwo ku temu innego kupca, a kasa i książki stoją pod ścisłym, codziennym nadzorem Towarzystwa. Stosunek ten trwa od 27. listopada 1879. do 19. stycznia 1881., w którym to czasie interes zupełnie został uporządkowany i pozyskał wspólnika uczciwego i fachowego z wkładem kilku tysięcy — a dziś firma ta należy do poważniejszych w mieście i do najbardziej w tej branży przez publiczność poszukiwanych.

Właściciel warstatu i składu B., człowiek bardzo zacny — interes w kraju naszym bardzo doniosły i rzadko w rękach chrześcijańskich się znajdujący, zgłasza się do Towarzystwa dnia 29. czerwca 1879. z zaawizowaniem, iż zamysła zgłosić konkurs, bo pasywa własne przenoszą aktywa o przeszło 2000 zł., a nadto upadłość pewnej firmy grozi mu z żyra-obligu stratą, względnie zobowiązaniami kilkunastu tysięcy. Towarzystwo udziela pomocy, doprowadza do skutku ugodę z czterema miejscowymi bankami, a przez przyjaciela swego prawnego ugodę z wierzycielami zamiejscowymi i posiadaczami wyżwzmiankowanych zobowiązań żyrowych. Zaprowadza jednak w interesie stałego ze swego ramienia kontrolora, który przedkłada po dziś dzień Dyrekcji szczegółowe rachunki miesięczne i roczne, a Dyrekcya zastrzegła sobie, że o wszelkich transakcyach po nad 50 zł. ma być zawiadamiana. Klient zobowiązuje się nie wchodzić w stosunki kredytowe z żadnym innym zakładem, ani komukolwiek udzielać żyra, względnie poręki. W ten sposób nadzorowany interes rozwijał się z każdym dniem coraz lepiej, chociaż stan rachunku Towarzystwa w tym interesie nie przekraczał 10.000 zł., a dziś stał się już pierwszorzędnym interesem w kraju — majątek czysty, z interesu wyciągnięty, wynosi już kilkanaście tysięcy. Ponieważ w dodatku właściciel tej firmy przyszedł przez stosunki rodzinne nadto do mająteczku prywatnego, więc mógł przy dalszej pomocy Towarzystwa zakupić dom, w którym warstaty i składy pomieszczone, i dziś używa ogólnego poważania i wybitnego w świecie kupieckim stanowiska, chociaż przed trzema jeszcze laty był już u kresu upadku!

Rzemieślnik C., który objął interes po swym pryncypale w spółce z pewnym kapitalistą: spółnik włożył 3.000 zł., zastrzegł sobie warunki świetne; C. cały zarobek oddawał, a wreszcie spółnika rachunek pomimo znacznych jego dochodów bieżących, gotówką uiszczanych, wzrósł do pięciu tysięcy kilku set zł. Na żądanie wspomnianego rzemieślnika Towarzystwo pomaga do rozwiązania spółki, oddając interes pierwszemu. Wkład Towarzystwa do 4.500 zł. Zabezpieczenie i nadzór jak przy interesie B. Interes trwa od 21. stycznia 1881. Rezultat: Spółnik spłacony zupełnie, warstat

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych

Table titled 'Stան bierny' showing financial data for various associations. Columns include: Tow. zaliczkowe w, Udziały, Fundusz rezerwowy, Wkładki oszczędności (Stan na początku, Włożono, Wyjęto, Stan z końcem), Pożyczki zaciągnięte (Stan na początku, Zaciągnięte, Spłacone, Stan z końcem). Rows list associations like Bełzie, Białsko Bielskie, Birczy, etc.

za miesiąc Lipiec 1882.

Table titled 'Stան czynny' showing financial data for various associations. Columns include: Saldo odsetek, Reszta pozycyi stanu biernego, Pożyczki udzielone (Stan na początku, Spłacono, Udzielono, Stan z końcem), Koszta założ. rucho-mości i adm., Reszta pozycyi stanu czynnego, Gotówka. Rows list associations like Bełzie, Białsko Bielskie, Birczy, etc.

S t a n b i e r n y

Tow. zaliczkowe w	Udziały		Fundusz rezerwowy		Wkładki oszczędności								Pożyczki zaciągnięte							
					Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Skalacie	1567	20	485	48	123	65	.	.	.	.	123	65	4400	.	.	.	.	4400	.	
Sokalu	13133	44	1756	.	68455	.	6162	71	1574	70	73043	01	16466	41	.	.	.	16466	41	
Stryju	11320	08	775	70	24720	57	2671	90	1771	68	25620	79	7700	.	.	200	.	7500	.	
Tarnowie	19897	43	5794	01	81162	38	12188	80	4643	30	88707	88	4500	.	.	.	.	4500	.	
Wykotach	3595	66	394	33	11576	94	266	.	.	.	11842	92	11400	.	6600	.	6600	.	11400	.
Zakliczynie	6359	33	650	.	4979	21	700	.	30	24	5648	97	13400	.	.	.	.	13400	.	
Zbarażu	12328	94	2765	.	14408	07	1542	.	3148	30	12801	77	15981	59	3075	.	500	.	18556	59
Złoczowie	16964	33	3647	40	61218	84	7591	66	3278	59	65531	91	2000	.	.	500	.	1500	.	

przynosi rocznie 25.000 zł. brutto, zaoszczędza się rocznie do 2.500 zł., majątek wzrasta z 3.000 zł. na 7.500 zł., firma oprócz Towarzystwu zaliczkowemu nie winna nikomu nic, a wartość inwentarza zapasowego wynosi 10.000 zł.

Interes D. Pierwszorzędna firma spółkowa chce rozwiązać spółkę. Towarzystwo to ułatwia, wkłada 10.000 zł., zaprowadza kontrolę jak przy interesie B. i C., interes się wzmaga, a nie mając żadnych kłopotów i trosk, zajmuje się p. D. samym handlem, na którym się znakomicie rozumie. Rezultat dotychczasowy: Targ miesięczny w ciągu kilku miesięcy się podwaja.

Rezultaty te rzeczywiście zachęcić mogą, chociaż z drugiej strony ostrożności nadzwyczaj wiele tu potrzeba. Wchodzą tu następujące pod uwagę czynniki:

1. człowiek, z którym się robi interes;
2. człowiek, któremu się oddaje nadzór;
3. interes, czy jest żywotny i czy nie przechodzi sił prowadzącego przedsiębiorcy i pomagającego towarzystwa?

4. ilość takich interesów, jako mozolnych i trudnych, nie może być wielką.

Jakoż „non multa sed multum!”

W tym też kierunku dałoby się u nas jeszcze wiele zrobić, a właśnie uważamy towarzystwa zaliczkowe jako instytucje, które się powinny stać „towarzystwami ochrony zagrożonych stosunków naszych ekonomicznych“. Następujący zaś postawilibyśmy im program czynności:

1. Udzielanie kredytu, jako interesu bieżącego, bez badania potrzeb i przeznaczenia kredytu, a jedynie na podstawie przeświadczenia o płynności akredytowanych kwot, uważać jedynie za konieczność dla lokacji wpływających wkładów.

2. Jako cel wytknąć sobie udzielanie kredytu uzdrawiającego, przy pilnym z naszej strony nadzorze.

3. Dlatego należy dążyć, aby każde towarzystwo mogło zaspokoić wszelkie potrzeby kredytu osobistego swoich klientów, względnie członków, iżby ci nigdzie indziej kredytu bankowego nie szukali, tak aby każde towarzystwo mogło się stać wyłącznym bankierem każdego swego członka.

4. Za uzdrawiający, wszakże nadzoru i opieki wymagający kredyt, uważamy:

- a) kredyt na zupełną spłatę, względnie komasacją długów bieżących;
  - b) kredyt dla podniesienia gospodarstwa rolnego u wieśniaków;
  - c) na podniesienie rzemiosł i handlu;
- a) wyjątkowo przy zasobności stowarzyszeń i przeczności zarządów:

d) na ratowanie od upadku, jakoteż na podtrzymanie w ogóle większych handlów i warstatów, lub ułatwianie rozwiązania niezdrowych spółek handlowych.

W takich wypadkach, jak w ogóle przy udzielaniu znacniejszego kredytu kupcom i przemysłowcom, należy przyuczać ich do peryodycznego przedkładania stowarzyszeniu rachunków i bilansów.

Program ten tém śmiejiej rozgadze stowarzyszeniom zalecać możemy, że widzimy je już na tej drodze ku wielkiej naszej radości i chlubie, a pożytkowi kraju!

Dr. Alfred Zgórski.

Lustracya

Kasy zaliczkowej „Nadzieja“ w Kańczudze.

Dnia 12. sierpnia b. r. odbyłem lustracyą związkowego towarzystwa pod firmą: „Kasa zaliczkowa „Nadzieja“ w Kańczudze, stowarz. zar. z neogr. poręką“. Przy lustracyi byli obecni ze strony Dyrekcji dotyczącego Towarzystwa: pp. Janaszewski kasyer, Chmura kontrolor, ze strony Rady zawiadowczej: br. Mieczysław Czechowicz, prezes Towarzystwa.

Księga główna wykazywała w dniu lustracyi następujący stan majątkowy (bilans surowy):

Stan bierny: Udziały	2.462	zł.	14	ct.
Fundusz rezerwowy	197	„	—	„
Wkładki oszczędności	892	„	96	„
Długi Towarzystwa	6.000	„	—	„
Odsetki	926	„	32	„
Reszta zysku z r. 1881	1	„	38	„
Razem	10.479	zł.	80	ct.

S t a n c z y n n y																	
Saldo odsetek		Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone								Koszta zał. rucho- mości i adm.		Reszta pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
				Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca							
z końcem miesiąca												z końcem miesiąca					
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
604	99	689	3	6032	90	249	56	340		6123	34	1388	53	64	45	294	3
504	16	3668	72	98733	43	2758	41	4650		100625	02	1239	84	3699	12	3007	76
3063	01	511	07	44667	80	4777	04	6060		45950	66	1321	87	1116	41	401	71
87	87			107330	59	12820	85	20399	60	114909	34	1646	56	1619	01	812	25
		1	60	26482	28	35	42	133		26579	86	345	66	308	52		49
727	29			24814	75	1166		2205	50	25854	25	430	71	453	54		47
2735	09	831		43500	94	1006	60	1460		43954	34	856	78	4479	64	727	63
2704	83	743	11	85470	76	4506	44	7057		88021	32	1047	10	50		1973	16

Uwaga. Umieszczamy rachunki tylko tych towarzystw, które nam je najpóźniej do 15. bm. w formie przez nas wskazanej przysłały.

Stan czynny: Pożyczki	9.964	zł.	66	ct.
Koszta administracyi	88	"	73	"
Procenta	286	"	47	"
Lokacya	11	"	40	"
Gotówka w kasie	128	"	54	"
Razem	10.479	zł.	80	ct.

Udziały w ogólnej sumie 2.462 zł. 14 ct. pochodzą od 159 członków, których liczba od ostatniego zamknięcia rachunkowego (1881.) wzrosła o 23. Wpłaty na udziały przez członków są należyte. Najwyższy udział 100 zł. posiada jeden członek, a dywidendę płaciło Towarzystwo w ostatnim roku po 6%.

Fundusz rezerwowy powstaje z wstępnego, opłacanego w wysokości po 1 zł., oraz z podziału czystego zysku. Obecnie wynosi 4% udziałów i ulokowany jest w obrocie bez procentu. Obecny fundusz w sumie 197 zł. składa się: 1) z wstępnego 166 zł., 2) z zysku z roku 1881. 31 zł., razem 197 zł.

Wkładki oszczędności w sumie 892 zł. 96 ct. pochodzą od 8 stron w granicach od 3—767 zł. Między właścicielami książeczek oszczędności nie znalazłem żadnej wkładki od instytucji publicznych.

Towarzystwo oprocentowuje wkładki oszczędności po 7% rocznie z półrocznym oprocentowaniem, a nadto praktykuje następujące przy wypłacie zastrzeżenia, a mianowicie: żąda do 50 zł. 3 dni wypowiedzenia, do 100 zł. 14 dni i t. p. Sposób obliczania odsetek znalazłem prawidłowy, odpowiednio do półrocznego oprocentowania.

Ewidencya wydawanych przez Dyrekcyę książeczek oszczędności prowadzi się w sposób następujący: przez porównanie z księgą oszczędności, z resztą pozostałe blankiety pozostają bez ewidencji.

Wycofane książeczki oszczędności pozostawały w kasie niezniszczone. Na niewłaściwość tę zwróciłem uwagę pp. Dyrektorów i na przyszłość wycofane książeczki zostaną wpiérw zniszczone.

Długi Towarzystwa w sumie 6000 zł. pochodziły od:

Kasy oszcz. (na skrypt 5%)	4.000	zł.
Tow. zaliczk. we Lwowie (na weksle 6%)	1.600	"
" " w Cieszynie (7%)	400	"
Razem jak wyżej	6.000	zł.

Towarzystwo wywiązuje się ze swoich zobowiązań punktualnie. Kontrola reeskontowanych weksli jest następująca: prowadzi się terminarz, który przy tak skromnym ruchu zupełnie jest wystarczający.

Saldo odsetek wynosiło 639 zł. 85 ct., czyli w przychodzie 926 zł. 32 ct., w rozchodzie 286 zł. 47 ct. Towarzystwo pobiera od pożyczek udzielanych członkom 9%, a nadto w razie zwłoki prowizyą po 3%, łącznie 12%.

Odsetki pobiera Towarzystwo bez uwzględnienia rat, a mianowicie w ten sposób, że od wypożyczonych np. 100 pobiera 9 zł. Prowizyą zwłoki oblicza się od zaległej raty umówionej po dzień spłaty 3%.

Skutkiem tego podnieść mi wypada, że jakkolwiek Towarzystwo pobiera 9% bez uwzględnienia spłaty rat, jednakowoż pożyczając na przeciąg lat 2 z pozostawieniem członkowi oznaczenia sobie dowolnie, w jakich ratach dług ten umarzać będzie, a że raty są nawet półroczne, zatem wymienione ulgi czynią pobór tego procentu mniej uciążliwym.

Pożyczki w sumie 9.964 zł. 66 ct. składają się z 151 pozycyi. Pożyczki udziela Towarzystwo w kwotach od 10 do 250 zł. na następujące obliży dłużne: 1) na weksle, 2) na skrypta dłużne i na spłaty w ratach miesięcznych, kwartalnych lub półrocznych.

Pod względem formalnym znalazłem weksle o tyle nieprawidłowe, że niektóre z nich zaopatrzone są tylko jednym podpisem, jakkolwiek pożyczający nie posiada wpłaconego udziału w tej wysokości, by za jednym podpisem udzielić można pożyczki. Skrypty dłużne są z poddaniem się postępowaniu drobiazgowemu.

Sposób przechowywania i kontrola nad tymi walorami jest następująca: w kasie w prywatnym lokalu kasyera Towarzystwa p. Melitona Janaszewskiego.

Towarzystwo udziela pożyczek na posiedzeniach Dyrekcyi na podstawie podań pisemnych. Uchwały uwi docznia się na podaniach i w księdze uchwał.

Ingerencya Rady zawiadowczej przy udzieleniu pożyczek jest następująca: do kwoty 100 zł. uchwała Dyrekcyi, wyższe Rada nadzorcza. Zauważyłem, że w obec dosyć skromnego obrotowego kapitału, udzielane pożyczki niektórym członkom są za wysokie, i na tę okoliczność zwróciłem uwagę pp. Dyrektorów.

Splaty pożyczek odbywają się prawidłowo. Zaskarżona pozycja była i ze sumą 75 zł. Pretensya ta została całkowicie wyrównaną.

Syndykiem Towarzystwa jest p. sędzia powiatowy w Przeworsku Wny. Leon Hoszowski. Stosunek Towarzystwa do syndyka jest następujący: Wyłącznie tylko z życzliwości i bezinteresownie przyjął na siebie syndykat Towarzystwa.

Ewidencją spraw procesowych utrzymuje kontrolor. Obecnie nie ma Towarzystwo żadnych spraw procesowych, lecz w danym razie będzie prowadzić odpowiedni wykaz celem utrzymania się w ewidencji.

W ogóle co do pożyczek według szczegółowych informacji, które zaciągnąłem, zaznaczyć muszę, że wszystkie pożyczki są zupełnie pewne. Wątpliwych pożyczek dotychczas Towarzystwo nie posiada.

Koszta administracyi wynoszą 88 zł. 73 ct., podatki bezpośr. 2 zł. 62 ct., reszta wydatków w sumie 86 zł. 11 ct. Na tę sumę składa się zakupno weksli, przyborów kancelaryjnych i t. p. Dyrekcya Towarzystwa nie pobiera żadnego wynagrodzenia.

Kasę, która według bilansu surowego i księgi kasowej wykazywała 128 zł. 54 ct., zliczyłem szczegółowo i znalazłem w porządku.

Co do innych pozycji bilansowych i kasowych znalazłem, że wcale zbytecznie w pierwszym roku istnienia zostały całkowicie umorzony koszta założenia, ruchomości i administracyi, w skutek tego zysk był mniejszy, a członkowie Dyrekcyi nie otrzymali chociażby najskromniejszego wynagrodzenia.

Biuro Towarzystwa znajduje się w domu Magistratu i zajmuje jedną ubikacyą.

Kancelarya Towarzystwa prowadzona jest przez pp. Chmurę i Dra. Macha, jakoteż protokół podawczy, protokoły Rady zawiadowczej, protokoły z posiedzeń Dyrekcyi, registratura i akta, oraz korespondencya.

Bolesław Żardecki.

Ruch stowarzyszeń.

Sprawa należenia do kilku lwowskich stowarzyszeń zaliczkowych naraz. Na zaproszenie lwowskiego Towarzystwa zaliczkowego odbyła się dnia 20. b. m. konferencya reprezentantów lwowskich stowarzyszeń, w której udział wzięły: Towarzystwo zaliczkowe, Spółka urzędników, Towarzystwo wzajemnego kredytu, Towarzystwo zaliczkowe urzędników pocztowych i Towarzystwo eskontowe i zaliczkowe. Po szczegółowej dyskusyi w kierunku, artykułem w poprzednim numerze wskazanym, powzięli zgromadzeni następujące rezolucye:

I. Uznaje się potrzebę utworzenia stałej konferencyi lwowskich stowarzyszeń zaliczkowych, do której każde należące stowarzyszenie wybierze jednego delegata.

Celem konferencyi jest utrzymywanie wspólnej listy członków i naradzanie się nad wspólnymi sprawami lwowskich stowarzyszeń zaliczkowych.

Wstęp na narady konferencyi mają wszyscy funkcyonarysze stowarzyszeń, należących do stałej konferencyi.

II. Zgromadzeni reprezentanci towarzystw lwowskich uznają powzięte uchwały na posiedzeniu Rady zawiadowczej tutejszego Towarzystwa zaliczkowego za zalecenia godne. Uchwały te brzmią:

a) Nie przyjmować na przyszłość do żadnego więcej stowarzyszenia członków, należących już do innego lwowskiego towarzystwa zaliczkowego.

b) Zamknąć zupełnie kredyt członkom, należącym już do więcej niż dwóch towarzystw zaliczkowych, dopóki nie oświadczą się, w którym ostatecznie stowarzyszeniu pozostaną.

c) Postanowienia statutowego, co do wykluczania ze stowarzyszeń członków, którzy spowodowali przeciw sobie kroki sądowe, z całą ścisłością przestrzegać.

Rezolucye te wzięli zgromadzeni delegaci *ad referendum*. Następną konferencya odbędzie się w połowie września b. r.

Fundusz zaopatrzenia. Komitet, zajmujący się zakupnem podarunku dla Patrona uchwalił jednomyślnie, pozostałą z składek resztę 55 zł. 01 ct. przeznaczyć na fundusz zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Nadzwyczajne wpływy do tego funduszu wynoszą dotąd 85 zł. 01 ct., nadto przepadł na korzyść ogółu jeden udział w kwocie 10 zł. 08 ct. W ciągu bieżącego miesiąca ulokowano w Towarzystwie zaliczkowem w Drohobyczu 500 zł., obecnie więc ma już fundusz zaopatrzenia ulokowanych w kapitale 1000 zł.

Naczelnik lwowskiej Filii austro-węgierskiego Banku p. Ferdynand Reuter przeniesiony został do Pragi. Stowarzyszenia nasze tracą w nim szczerego przyjaciela, który w granicach, statutem swego Banku wskazanych, popierał ich usiłowania i z zakładem tym ułatwiał im prawidłowe stosunki.

Zaproszenie do przedpłaty na

Ósmy Rocznik stowarz. zarobkowych i gospodarczych. Cena w prenumeracie 1 zł. za egz.

Daliej zaprenumerowały następujące stowarzyszenia: 36. Kraków, Tow. zal. 3 egz.; 37. Bircza, Tow. zal. 14 egz.; 38. Jaworów, Tow. zal. 2 egz.; 39. Kraków, Tow. wzaj. kred. 10 egz.; 40. Kraków, Pow. K. osz. 1 egz.; 41. Łańcut, Tow. zal. 10 egz.; 42. Mikołajów, Kasa zal. 1 egz.; 43. Bołszowce, K. zal. 1 egz.; 44. Stanisławów, Bank zal. 10 egz.; 45. Lwów, T. poczt. 2 egz.; 46. Lisko, Tow. zal. 1 egz.; 47. Lwów, Bank rol. 1 egz.; 48. Sąd. Wieszna, Kasa zal. 1 egz.; 49. Sieniawa, T. kr. miej. 1 egz. 50. Dobromil, Tow. zal. 1 egz.; 51. Lwów, Tow. wz. kr. 2 egz.; 52. Staremiasto, Tow. zal. 2 egz.; 53. Kraków, Tow. kred. ręk. 3 egz.; 54. Rudki, Handel skór 1 egz.; 55. Lwów, Tow. urz. dr. żel. 1 egz. Razem 68 egz. Ogółem z 35 poprzednimi zamówieniami 210 egzemplarzy.